

викласти в такій реакції: «Втручання у приватне спілкування, включаючи листування та телефонні розмови, підозрюваного, обвинуваченого чи засудженого, який є іноземцем, з дипломатичним представником заборонено».

Список використаних джерел:

1. Кобилинська І.М. Правовий захист дипломатичних представництв та їхнього персоналу. *Право і суспільство*. 2019. №2. Частина 2. С. 241–248.
2. Баліцький В. Міжнародне право як нормативна основа дипломатичної діяльності. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. №6. С. 58–66.
3. Пик С.М., Костюк Д.А. Види таємної дипломатії та особливості їхнього функціонування у міжнародних відносинах. *Вісник Донецького національного університету*. 2016. №3. С. 48–53.
4. Єськов С. Втручання у приватне спілкування: вітчизняний досвід регламентації у світлі резолюцій, конвенцій та стандартів Організації Об'єднаних Націй. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. №4. С. 107–113.

Нестеренко Д.О.,
аспірант кафедри конституційного та кримінального права,
ННІ «Юридичний інститут «Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана»

РЕФОРМУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ВІДБОРУ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК МОДЕРНІЗАЦІЯ ГАРАНТІЙ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Конституцією України проголошено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення цих прав і свобод є головним обов'язком держави. Важливу роль у цьому контексті відіграє Конституційний Суд України (далі – КСУ), діяльність

якого спрямована на правову охорону Конституції України та покликана забезпечувати верховенство права на території всієї країни. Здійснюючи свою діяльність КСУ тим самим сприяє реалізації і захисту тих прав і свобод людини і громадянина, які безпосередньо гарантовані Основним Законом України.

Дійсно, незалежне та неупереджене правосуддя є запорукою сталого розвитку суспільства і держави, гарантією додержання прав і свобод людини та громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави, зростання добробуту та якості життя, створення привабливого інвестиційного клімату, своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права [1].

Водночас для забезпечення діяльності самих суддів КСУ необхідні певні гарантії, які зазвичай містяться в конституціях демократичних держав і визначаються як конституційно-правовий статус суддів конституційної юстиції. Важливим елементом такого статусу є засади та порядок відбору кандидатів на посади суддів КСУ та їх призначення.

Однак Венеціанська комісія, яка є дорадчим органом Ради Європи з питань конституційного права та здатна надавати висновки про відповідність проектів нормативно-правових актів європейським нормам і цінностям, рекомендує все ж переглянути існуючу в Україні процедуру відбору та призначення суддів КСУ.

Так, Венеціанська комісія надала рекомендації щодо реформування процедури відбору та призначення суддів КСУ, які можна втілити через внесення змін як до Конституції України, так і до Закону «Про Конституційний Суд України». Перш за все, необхідно передбачити нову процедуру відбору кандидатів на посади суддів КСУ, зокрема, за допомогою спеціального органу з міжнародним компонентом, до складу якого ввійдуть як представники громадянського суспільства, так і міжнародні експерти з прав людини. Вважається, що цей орган має забезпечити перевірку професійних якостей кандидатів, а також їхню добросовісність. По-друге, доцільно утриматися від заповнення наявних вакансій в КСУ до того, як будуть імplementовані в законодавстві України оновлені правила відбору кандидатів на посади суддів, у

тому числі за участі міжнародних експертів та представників громадянського суспільства. І нарешті, для деполітизації складу КСУ суддів, які призначаються за квотою парламенту, слід призначати кваліфікованою, а не простою більшістю голосів парламентарів. Для цього необхідно внести відповідні зміни до Конституції України.

Крім того, корисним практичним кроком для новопризначених суддів КСУ вважають можливість проходження спеціального тренінгу з питань конституційного тлумачення [2].

Як зазначив в одному з інтерв'ю голова Венеціанської комісії Джанні Букіккіо: «Відбірні органи мають включати міжнародних експертів, роль яких особливо важлива в ситуації рівного розподілу голосів. Дехто в Україні говорить, що це суперечить національному суверенітету. Я так не думаю. Особливо якщо цей механізм буде прописано в законі, прийнятому Верховною Радою, яка представляє народ України. І в будь-якому разі, на мій погляд, це необхідна жертва для того, щоб поліпшити демократичну ситуацію в Україні, просунути на європейському шляху тощо». До того ж, він відзначає високий рівень корупції в національній судовій системі загалом.

Стосовно країн, які було поставлено в такі ж умови, як і Україна щодо іноземних квот у відповідних комісіях, Джанні Букіккіо вказав: «Венеціанська комісія проти перевірки загалом, але ми зобов'язані дозволити й рекомендуємо перевірку в деяких конкретних випадках. Це випадок Албанії й України. Тому що в обох країнах значно поширена корупція, яка є скрізь – у судовій системі, а також в адміністраціях тощо. Народ України хоче боротися з корупцією. Тож це, на жаль, слід прийняти. І я наполягаю на тому, що нам не подобаються такі методи, але коли у вас серйозне захворювання, наприклад, як COVID-19, вам потрібне радикальне лікування. І це лікування проходить через співробітництво з міжнародним співтовариством і зокрема залучення іноземних експертів до відбору цього органу, щоб переконатися, що члени цього органу чесні, компетентні й хороші люди.

Якщо всі ці заходи закласти в закон, прийнятий представниками українців – Верховною Радою, то це не підриватиме національного суверенітету. Рішення, прийняте змішаними органами, що призначають, реалізовуватиме влада, яка може дотримуватися цього рішення або ні. Але дуже-дуже важливо, щоб вона дотримувалася цього рішення. Можливо, на цьому рівні суверенітетом доведеться трохи пожертвувати. І деякі структури громадянського суспільства говорять, що українці загалом хочуть такого заходу» [3].

З метою удосконалення конституційно-правового регулювання, насамперед з питань порядку добору суддів КСУ, забезпечення їх доброчесності, професійної компетентності та політичної неупередженості, гарантування прийняття Конституційним Судом України обґрунтованих рішень і висновків, що ґрунтуються на засадах верховенства права, пріоритету прав і свобод людини, на цінностях і принципах, визначених Конституцією України, Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021 затверджено «Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки». Серед основних проблем, які необхідно вирішити в межах реалізації Стратегії виділяють проблему недосконалості процедури конкурсного відбору кандидатур на посаду суддів КСУ [1].

Таким чином, наявна нині процедура відбору кандидатів на посади суддів КСУ є недосконалою та не відповідає європейським стандартам. Це, в свою чергу, лише погіршує конституційно-правовий статус суддів та не гарантує в повній мірі їх незалежність і неупередженість, передбачені конституційним законодавством.

Список використаних джерел:

1. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137> (дата звернення: 15.06.2021).

2. Кириченко Ю., Марусяк О. Венеційська комісія рекомендує переглянути процедуру відбору та призначення суддів Конституційного Суду,

15.12.2020, URL: <https://rpr.org.ua/news/venetsiys-ka-komisiia-rekomenduie-perehlianuty-protseduru-vidboru-ta-pryznachennia-suddiv-konstytutsiynoho-sudu/> (дата звернення: 15.06.2021).

3. Хребет О. Ексклюзивне інтерв'ю голови Венеціанської комісії «Дзеркалу тижня» – Джанні Букіккіо: «Коли у вас серйозна хвороба, потрібне радикальне лікування», 08 червня 2021, URL: <https://zn.ua/ukr/internal/dzhanni-bukikkio-koli-u-vas-serjozna-khvoroba-potribno-radikalne-likuvannja.html> (дата звернення: 15.06.2021).

Решетняк Н.В.,
здобувачка вищої освіти ННІ «Юридичний інститут «Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана»

Рижук Ю.М.,
к. ю.н., доцент, професор кафедри конституційного та кримінального права ННІ «Юридичний інститут «Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана»

ІСТОРИЧНЕ СТАНОВЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВНОГО ЗАКОНУ

28 червня 1996 року Верховною Радою України було ухвалено Конституцію – Основний Закон України [1], яка стала правовою основою суверенітету нашої країни, гарантом стабільності суспільства та політико-правовою засадою подальшого розвитку української державності.

Чинна Конституція пройшла складний шлях становлення і розвитку.

Як зазначає А.І. Козаченко, формування українського конституціоналізму здійснювалося, спираючись, по перше, на досягнення європейської конституційної теорії і практики, та, по друге, – на власний національний конституційний досвід [2, с. 205]. При цьому, як обґрунтовано зауважує дослідник, визначальним фактором формування такого конституціоналізму був процес національного державотворення: в умовах створення незалежної української держави (Україна-Гетьманщина середини XVII ст., державотворення